5-dekabr «Butunjahon tuproq kuni» TUPROQSHUNOSLIKNING TRANSCHEGARAVIY MUAMMOLARI VA ULAR YECHIMINING INNOVATSION USULLARI mavzusidagi xalqaro ilmiy amaliy anjumaniga sharh

Tuproqlar - yerdagi hayotning asosidir.

Tuproq resurslari inson hayotida, davlat farovonligida, shuningdek, sayyora ekotizimining barqarorligini ta'minlashda o'rni beqiyos.

Har yili dunyo bo'ylab "5-dekabr Butunjahon tuproq kuni" keng nishonlanadi. Joriy yil ushbu tadbir 4-dekabr kuni Tuproqshunoslik va agrokimyoviy tadqiqotlar institut binosida yuqori saviyada o'tkazildi.

Mazkur tadbirning o'tkazishdan maqsad — tuproqshunoslik sohasida olimlar tomonidan bajarilgan ishlar, tadqiqot natijalari, tuproqlarni asrab-avaylash muhimligini anglash, tuproq resurslarining inson farovonligini oshirishdagi ahamiyatini eslatish, ekotizimlarni saqlash, xabardorlikni oshirish hamda keyingi qadamlar yuzasidan aniq va batafsil ma'lumotlar olishdan iborat.

Ha – albatta, go'yo bunday ogohlantirish bongiday yangragan chaqiriqlar ortida kelajakda katta ekologik fojialar haqida ko'z ko'rib, quloq eshitmagan haqiqatlar yashiringandek.

Keyingi yillarda «transchegaraviy muammo»si degan ibora barcha sohalarda qo'llanila boshlandi. Transchegaraviy muammo - bu transchegaraviy miqyosdagi ekologik muammo. Boshqacha qilib aytadigan bo'lsak, bu bir mamlakatda paydo bo'lgan yoki unga hissa qo'shgan va boshqasiga tasir qiladigan

chegaralanmagan ekologik muammodir. Bu kun mavzusi sifatida anjuman ishtirok-chilarining diqqat markazida bo‘ldi.

Anjuman jonli tarzda va ZOOM dasturi orqali yuqori saviyada o‘tkazildi. Tuproqshunoslik va agrokimyoviy tadqiqotlar instituti tomonidan tashkillashtirilgan ushbu tadbirda respublikamiz bo‘ylab 20 dan ortiq oliy ta'lim muassasalari hamda tegishli tashkilotlardagi hududiy studiyalaridan jami 300 dan ortiq va 10 ga yaqin xorijiy davlatlarda qishloq va suv xo‘jaligi bo‘yicha soha olimlari, xalqaro tashkilotlar hamda, nufuzli oliy o‘quv yurti professor o‘qituvchi va talabalari ishtirok etdi. Anjuman ishi dastlab ishtirokchilar guvohligida institutning qayta ta’mirlangan binosining ochilishi rasmiy lenta qirqish marosimidan boshlandi. Shundan so‘ng, mehmonlar institut direktori Shuhrat Bobomurodov hamda, institut ma’muriyati xodimlari hamrohligida qishloq xo‘jaligida, xususan yer resurslarining asosini tashkil yetuvchi tuproqlardan samarali va oqilona foydalanish, mavjud muammolarning yechimini topishda eng muhim ahamiyatga ega bo‘lgan «Analitik sinov laboratoriyasi» bo‘limida yaratilgan shart-sharoitlar bilan tanishishdi. Ishtirokchilar bu yerda real ish jarayonlari, tuproq tahlillarini amalga oshirishda yuqori aniqlik va tezlikka ega bo‘lgan yangi zamonaviy uskunalardan keng foydalanish tizimli yo‘lga qo‘yilganligiga amin bo‘lishdi.

Ochilish marosimi va faoliyat tanishuvidan so‘ng anjuman ishiga start berilib, ishtirokchilariga navbat bilan tabrik so‘zi berildi.

Shuningdek, markaziy institut muhtasham majlislar zalida taklif etilganlar qatorida Oliy majlis Qonunchilik palatasining Agrar va suv xo‘jaligi masalalari qo‘mitasi raisi Ravshan Mamutov, Qishloq xo‘jaligi vaziri o‘rinbosari Qahramon Yuldashev, Qishloq xo'jaligi vazirligi «Tuproq unumdorligini oshirish va yerlar degradatsiyasiga qarshi kurashish boshqarmasi» boshlig'i Oybek Soatov, Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi hamda tegishli vazirlik va idoralar vakillari ham hozir bo‘lishdi.

Ishtirokchilar ushbu qutlug‘ sana bilan barcha qatnashchilarni qizg‘in muborakbod etish bilan birga oxirgi yillarda respublikamizning qishloq xo‘jaligi tizimida, ayniqsa, Tuproqshunoslik va agrokimyoviy tadqiqotlar instituti olimlari tomonidan muhim ahamiyatga ega samarali ilmiy tadqiqotlar, amaliy va innovatsion loyihalar amalga oshirilayotganini aniq misollar yordamida tilga olib o‘tishdi. O‘z navbatida hozirgi kunda qishloq xo‘jaligi yerlaridan unumli foydalanish, unumdor yerlarni muhofaza qilish borasida olib borilayotgan keng qamrovli ishlar yuzasidan o‘z fikr-mulohazalarini bildirishdi.

Shundan so‘ng 5-dekabr Butunjahon tuproq kuniga bag‘ishlab tayyorlangan videolavha taqdim etildi. Lavhada mamlakatimizda va qishloq xo‘jaligi tizimida olib borilayotgan izchil islohotlar, xorij davlatlari bilan hamkorlikda amalga oshirilayotgan loyihalar bo‘yicha ayni kunlarda institut tomonidan bajarilayotgan ishlar aks etgan yorqin videolavha anjuman ishtirokchilarini mamnun etdi.

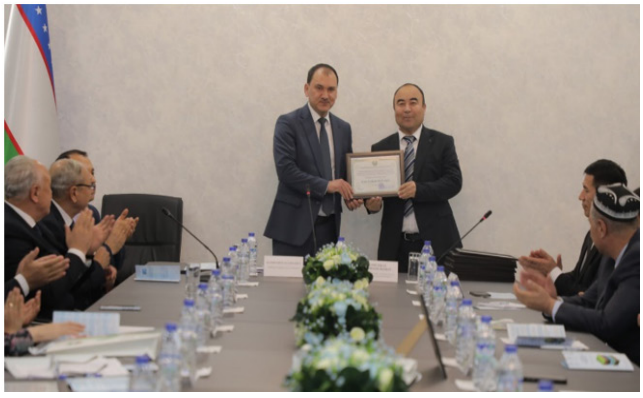
ISSN 2181-0826 MAXSUS SON 4/2025 y.

Anjuman davomida mahalliy va xorijiy davlatlardan tashrif buyurgan hamda ZOOM dasturi orqali ishtirok etgan agrar soha ilmiy-tadqiqot institutlari va nufuzli institut professor olimlariga so‘z navbati berildi. Jumladan, Germaniya Respublikasining nufuzli Gannover Universiteti Tuproq-shunoslik instituti direktori, professor Georg Guggunberger, Moskva davlat universiteti Tuproqshunoslik fakulte-ti Prezidenti, RFA muxbir a’zosi, professor Sergey Alekseevich Shoba, Rossiya Fanlar akademiyasining akademigi, D.N. Pryanishnikov nomidagi Butunrossiya agrokimyo ilmiy-tadqiqot instituti ilmiy direktori Aleksey Anatolyevich Zavalin, Rossiya davlat agrar universiteti – K.A. Timiryazev nomidagi Moskva qishloq xo‘jaligi akademiyasi professori Mazirov Mixail Arnoldovich, Rossiya Fanlar akademiyasining muxbir a’zosi, ilmiy ishlar bo‘yicha direktor o‘rinbosari, Andrey Gennadievich Bolotov, Butunrossiya organik o‘g‘itlar va torf ilmiy-tadqiqot instituti - Yuqori Volga Federal qishloq xo‘jaligi ilmiy-tadqiqot markazi rahbari Sergey Mixaylovich Lukin, «V.V.Dokuchayev nomidagi Tuproqshunoslik instituti» professori Boris Fedorovich Aparin, Niderlandiya davlatidan «Buijs Agro-Services» rahbari Elmer Beys, O‘zMU «Biologiya fakulteti» dekani, professor To‘xtasin Abdrahmonov, «O‘zdaverloyiha» davlat ilmiy-loyihalash instituti direktori, qishloq xo‘jaligi fanlari nomzodi Ruhiddin To‘rayev, Farg‘ona davlat universiteti professori G‘ulomjon Yuldashev, «AgroEkoBiotexnologiya» Ilmiy markazi rahbari, O‘zbekiston Milliy universiteti professori Gafurova Lazizaxon Akramovna, O‘zbekiston Milliy universiteti Biologiya va ekologiya fakulteti, Tuproqshunoslik kafedrasi mudiri, professor Zafarjon Jabbarov va boshqa qishloq xo‘jaligi tarmog‘i vakillari o‘z ma’ruzalarida qishloq xo‘jaligining, xususan tuproqshunoslik sohasida keyingi yillarda erishilgan yutuqlari va muammolari, ilmiy hamkorlikni kuchaytirish kabi masalalar bo‘yicha atroflicha fikr yuritdi.

Ma’ruzalardan so‘ng, anjuman kun tartibiga ko‘ra, Tuproqshunoslik va agrokimyoviy tadqiqotlar instituti rivojiga katta hissa qo‘shgan xodimlar va yosh mutaxassislarni taqdirlash marosimi bo‘lib o‘tdi.

Taqdirlash marosimidan so‘ng, tadbirning asosiy qismida, bir nechta ma’ruzalar tinglandi. Anjumanda e’tirof etilganidek, hozirgi kunda dunyo bo‘ylab yerlar degradatsiyasining abgor ahvolga uchrashi tufayli 100 dan ortiq davlatlarda taxminan 2,6. milliard odamlar aziyat chekmoqda, bu raqamlar esa yer yuzining 33% dan ko‘prog‘iga ta’sir qiladi. Darvoqe, turli sanoat tizimlari faoliyati, foydali qazilma konlarini qazish, ulardan turli sohalarda foydalanish jarayonlari va antropogen omillar ta’sirida tuproq qoplamining kimyoviy ifloslanishi, ularning xossa-xususiyatlarini o‘zgarishi hamda unumdorligining pasayishi kuzatilmoqda. Yana tuproqlarning ifloslanishi turli shakllarda vujudga kelib, ularning degradatsiyasiga, unumdor tuproqlar hosildorligining sifat va miqdor jihatdan pasayishiga, ekotizim hamda transchegaraviy muammolarni shakllanishiga olib kelmoqda.

Muxtasar qilib aytganda, qishloq xo‘jaligi tizimining rivojlanishi ko‘p jihatdan tuproqshunoslik va agrokimyo sohasi bilan bog‘liq. Shunday ekan bu ilmiy dargohda orttirilgan bebaho tajriba, zamonaviy yondashuvlar, yangi-yangi innovatsion g‘oya va usullar asosida mamlakatimiz agrar sohasida bugungi va kelajakdagi muhim, shuningdek, dolzarb bo‘lgan masalalarni ijobiy hal etish uchun xizmat qiladi.

Binobarin, bir hovuchi oltinga teng tuproqlarimizning davlat tomonidan g‘amxo‘rlik qilinishi ayni muddaodir. Kelajak avlodlarga sog‘lom tuproqlar qoldirish esa har birimizning burchimizdir...

Akbar XUDOYQULOV, jurnalist